

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Ciuj-Kolozsvár, St. Baro
1. Kap (Brassai-utca) 10

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Egyes szám ára pályá-
száron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

31. Dl. Ram
1. Disztér 2.

KELET

ESZDŐ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — 1150
Félévre — 600
Negyedévre — 320
Egy hónapra — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 40—
Egyes szám — 3—

1927 október 25 Kedd

Ciuj-Kolozsvár * X évfolyam * 23. szám

5688 Tisri 29

A baccalaureatus ellen

A kisebbségi panaszok, jajok és sérelmek annyi meddő hangja után most végre tekintélyes román politikai ajkáról is elhangzott a vád a baccalaureatus intézménye ellen. Dr. Boila Romulus egyetemi tanár a szenátusban szólalt fel Angheliescu miniszter eme végzetes alkotása ellen, amely annyi könnyet, keservet fakasztott már kisebbségi és nem-kisebbségi szülők és diákok szemében.

Végtelen örömkre szolgál nemcsak kisebbségi, hanem általános humanitárius szempontból is, hogy végre akadt felelős politikus, akinek volt bátorsága megmondani, hogy Angheliescu érettségi törvénye nemhogy a román értelmiség és intelligencia érdekeit szolgálja, hanem annak egyenes és kimondott ellensége. Szinte közhely-számba megy ma már annak hangsúlyozása, hogy a mai viszonyok között az iskola korántsem az élet mestere, hanem ép ellenkezőleg, nagyon sokszor a helytelen közoktatási rendszer bosszulja meg magát az életbe kikerült diákok sorsának, elhelyezkedésének és boldogulásának kialakulásában.

A modern pedagógia nem azt tüzte ki feladatául, hogy a diákság agyába minél több megemésztetetlen tudás-anyagot halmozzon fel, hanem inkább arra tereli figyelmét, hogy minden diáknak képességei és hajlama szerint adja meg az ösztönzést arra, hogy az egyetemre, vagy az életbe kikerülve, értékes munkása lehessen az egyetemes kultúrának, a tudományos fejlődésnek, a társadalom előbbreviteléért feszülő küzdelmeknek.

Ezzel szemben Angheliescu érettségi törvénye egyetlen célt tart szem előtt: a közoktatásügyi szadizmust, mely arra irányul, hogy a középiskolai ifjúságot annak tudását elő nem mozdító torturáknak vessen alá, megtömjé fejét olyan tudáshalmazzal, melyet az érettségi után azonnal elfelejt, mert fejletlen szellemével nem emésztheti meg, nem rendszerezheti s főleg nem helyezheti be egy egységes világképbe azt.

Angheliescu érettségi törvénye valóságos hadjárat a tanulók intelligenciája és szorgalma ellen s mintegy arra irányulónak látszik, mintha a jelenlegi kormányzatnak egyik sarkalatos célkitűzése az volna, hogy minél kevesebb intelligens ember léphessen tudományos pályára, mert hiszen az intelligenciával mégis csak nehezebb elbánni, mint a tudatlan tömegekkel.

Az Angheliescu-féle törvény még akkor is abszurd alkotás volna, ha az érettségi vizsgákat csupa jóindulatú, pártatlan és a megértés szellemétől áthatott professzorok bonyolítanák le, mert a jóindulat sem hunyhat szemet bizonyos kényszerűségek és kötöttségek előtt. A jóindulatnak azonban épen az ellenkezőjével találkozunk a legtöbb érettségi vizsgálaton, különösen pedig a kisebbségi iskolákban, amelyeknek vizsgáit szemlélve, sokszor kellett azt tapasztalnunk, hogy a professzorok legfőbb érdeklődését nem a diákok boldogulása, tudásfoka és szorgalma képezte, hanem az, hogy milyen nemzetiségű szülőktől származtak s ezen az alapon elüssék őket az életben való boldogulás jogától.

Sehol a világon nem fordult és nem fordulhat elő, hogy egyes országrészekben a tanulóknak nyolcvan százaléka bukják meg az érettségi vizsgákon, pedig feltehető, hogy a többi országok is féltékenyen vigyáznak a kulturális színvonal minél magasabbban tartására s arra, hogy a technikai, közigazgatási és egyéb pályákon a legmegfelelőbb erők intézzék a nép és a jövő ügyét. Ha Angheliescu ur, ennek ellenére a romániai közoktatást elszorító minta-

képül akarja odaállítani a nyugati államok közoktatási politikájának, úgy ezzel csak egyetlen célt szolgál, vagy szolgálhat, azt, hogy el- eddig ismeretlen mértékben duzzassza meg a félbemaradt egzisztenciák statisztikáját s egy még ki sem alakult ipari proletáriátus tömegei mellé az intelligens proletáriátustömegeit nevelje.

Ez pedig nem más, mint a „divide et impera“ elvének eddig csak politikai téren való érvényesülése mellett, annak társadalmi térre való áttolása, amely beláthatatlan következményeket vonhat maga után s a szociális elégtelenség mellé kulturális elégtelenséget s a nyilvánvaló rosszakarattal szemben kialakuló

ártalmas érzelmvilágot fakaszt.

Hogy ez mennyire így van, ezt épen az bizonyítja, hogy az érettségi törvény ellen egy nagyképzettségű, magas európai színvonalon álló román egyetemi tanár szólalt fel, aki Angheliescu „remekműve“ ellen minden bizonyítással nem azért szólalt fel, mert attól Románia kulturális fejlődésének fokozódását, hanem ép ellenkezőleg, lesülését várja.

Boila Romulus szava a providenciális látású politikus szava volt, az aggódó kulturemberé, aki tekintetét nem megalkuvó opportunitások, hanem a nyugati kulturák fejlettsége felé irányítja.

Nagyvárad székhellyel megalakult az Erdélyi és Bánáti Kereskedői Egyesületek Szövetsége

Leon volt államtitkár lett a Szövetség elnöke

(Oradea-Mare-Nagyvárad, október 24. Az *Uj Kelet tudósítójától*.) Huszonnégy önálló kereskedelmi egyesület delegátusainak és számos vendég jelenlétében zajlott le vasárnap az Erdélyi Kereskedői Egyesületek Szövetségének alakuló gyűlése Nagyváradon. A gyűlést Farkas István, a Kereskedelmi Csarnok elnöke nyitotta meg és üdvözölte az ország minden részéből összerereglett kereskedődelegátusokat. Ezután kegyesen emlékezett meg az elhunyt uralkodóról és bizakodó reménységgel hódolt az új király előtt. Üdvözölte Mosoiu tábornokot és Labontiu prefektust, dr. Egry Gergely polgármestert és a többi megjelent előkelőséget.

Az elnöki megnyitó

— Nagy örömmel jöttem a gyűlésre, — folytatta Farkas István — mert ismerem azt a célt, amely az erdélyi és bánági kereskedőket összehozta. Vannak olyan kérdések, amelyek hátrányosak a kereskedelemre. De

a sérelmek orvoslása nem a kormányon mulott, hanem azon, hogy nem volt megfelelő szerve a kereskedőknek,

amely ezeket a panaszokat illetékes helyen szóvá tehetné volna. Ha most megalakul a Kereskedői Egyesületek Szövetsége, ez minden erővel támogatni fogja ezen sérelmek orvoslását. Tudom jól, hogy mit jelent a pénzühiány és a bizonytalan valuta, az óriási kamatok és összes politikai barátaimmal együtt küzdeni fogok a kereskedelem jogos igényeinek kielégítéséért.

Hivatalos üdvözlések

Az elnöki megnyitó után Labontiu prefektus, a vármegye, Egry polgármester a város, Negulescu Athanasiu, a kereskedelmi és iparkamara, N. Dedu pedig a kereskedelmi inspektorátus és kereskedelmi minisztérium nevében üdvözölték az újonnan alakult szervezetet. Bota György tankerületi igazgató a tanügyi igazgatóság, a kereskedelmi iskolák, valamint az erdélyi román sajtó üdvözlését tolmácsolta.

Az első tisztúkar

Farkas István elnök megköszönte az üdvözléseket, indítványozza az alapszabályok elfogadását. Jeckely Vilmos brassói delegátus német nyelven olvassa fel az alapszabályokat, amelyeket a gyűlés elfogad. Breier Elemér temesvári kiküldött a tisztúkar megválasztására tett javaslatot. A gyűlés a tisztúkart egyhangulag meg is választotta. Elnök lett dr. Gheorghe Leon egyetemi tanár, volt pénzügyi államtitkár, ügyvezető alelnök Kun Richárd (Temesvár) társelnök Wilhelm Jeckeli (Brassó), Farkas István (Nagyvárad), Victor Ilescu (Kolozsvár), Bretter Vilmos (Marosvásárhely), Slegmann Ármin (Nagyvárad), Pap Endre (Kézdivásárhely) és Palmber Alfréd (Brassó).

Dr. Gheorghe Leon egyetemi tanár, az egyesü-

let elnöke megköszöni a beléje helyezett bizalmat, majd rövidesen vázolja a kereskedelem terén levő válságot.

Szükségtelenné tartja a spekulatörvényt, mert az árakat szerinte csak a szabadverseny szabályozhatja.

A mai nap határkövet jelent az erdélyi kereskedelem életében, mert a kereskedelmi testületek Szövetsége meg fogja védelmezni a tisztességes kereskedelem érdekeit.

A kongresszus hódoló táviratot küldött a régens tanács utján I. Mihály királynak, majd táviratilag üdvözölte Bratianu Jonel miniszterelnököt, valamint az ipari és kereskedelmi, pénzügyi, vasutügyi minisztériumot és a Sfatul Negustoresc elnököt.

Kun Richárd beszéde

Kun Richárd ügyvezető elnököt nagy tapsal fogadta a kongresszus. Megköszöni megválasztását, majd beszél az általános kereskedelemellenes tendenciáról, a gazdasági válságról és arról a közönyről, amellyel eddig a kereskedők saját sorsuk iránt viseltettek. Reméli, hogy a mai naptól kezdve új éra kezdődik és

a lenézett és lebecsült kereskedők megbecsült tagjai lesznek a társadalomnak.

Párhuzamot von a külföldi és belföldi kereskedők társadalmi helyzete között és kifejti annak lehetetlen voltát, hogy egy itteni kereskedővel a legalaacsonyabb hatósági közeg is kényekedvére járhat el. Ezután megindokolja, hogy a törvények különbözősége és nagy mentalitásbeli különbség miatt lehetetlen a Szövetségnek a Sfatulhoz való csatlakozása. A kereskedelemnek szüksége van egy nagy erdélyi és bánági egyesületre, amely a kereskedők érdekeit hatályosan képviselje. Mindazonáltal reméli, hogy

az új szervezet békés és testvéries együttműködést fog folytatni a Sfatullal.

Végül megcáfolja azokat a híreket, miszerint a szövetség politikát folytatna, mert annak egyetlen célja az, hogy a kereskedelem érdekeit megfelelően szolgálja.

A közgyűlés határozata szerint a Szövetség székhelye Nagyvárad, főtitkára pedig dr. Fried János lesz.

Prodám Guidó magyar pilóta is készül az óceán átrepülésére. Budapestről jelentik: Prodám Guidó, a világhírű magyar félkarú pilóta, a tervei szerint konstruált és Németországban épülő repülőgépen november közepén a mátyásföldi repülőtérrel startolni akar az óceán átrepülésére.

ZSIDÓ SZEMLE

77 millió dollár jótékony célra

A newyorki zsidó jótékonyági egyesületek szövetsége a napokban tartotta évi közgyűlését Artur Lehmann elnöklete alatt. Az elhangzott jelentések-ből megállapítható, hogy a szövetség megalakulása óta 77 millió dollárt adott ki jótékony célra. Ezt a horribilis összeget önkéntes adományokból gyűjtötték össze. A következő évi költségvetést egyedül Newyork városára 5 millió dollárban állapították meg.

A héber egyetem jövője

Dr. J. L. Manges, a jeruzsálemi egyetem rektora október első napjaiban Newyorkba érkezett. Ebből az alkalomból Félix M. Warburg, aki tudvalevőleg tavaly előtt félmillió dollárt adományozott az egyetem céljaira, Manges rektor tiszteletére bankettet adott, amelyen az Egyesült Államok 200 zsidó vezető-egyházisága vett részt. A banketten dr. Manges rektor kifejtette, hogy egy 10 millió dolláros egyetemi alapot akar összegyűjteni. Ennek az összegnek a hozzájárulása körülbelül fedezné a héber egyetem kiadásait, amelyek jelenleg évente félmillió dollárra rúgnak. A bankett során több nagyobb alapítványt tettek a héber egyetem javára.

Oroszországban növekszik a zsidó földművesek száma

Az oroszországi zsidó falvak szövetsége a napokban gyűlést tartott Moszkvában. A jelentésekből megállapítható, hogy az utóbbi évek során a zsidó földművesek száma jelentősen megnövekedett Oroszországban. Míg 1923-ban a zsidó parasztok száma alig érte el a 70 ezret, az idei statisztikai adatok szerint több mint 170 ezer zsidó földműves van Oroszországban. Az utóbbi évek során Ukrajnában 9900 zsidó családot telepítettek le. Ezen a területen összesen 280 zsidó kolónia van, 353 ezer hektár területen, 21 ezer családdal és 120 ezer lélekkel. Kalinin, a szovjetunió elnöke kijelentette, hogy a szovjetkormány hajlandó a zsidó kolonizációt továbbra is anyagilag támogatni, de csak abban az esetben, ha az amerikai zsidóság szintén megfelelő támogatást fog nyújtani.

Új zsidó kolónia Lengyelországban

Az amerikai Joint Distributions Comittée a lengyelországi Brzsk városka közelében egy új zsidó kolóniát létesített, melyet a Joint európai igazgatójának tiszteletére „dr. Bernhard Kahn kolóniának” nevezett el. A kolónia felavatásának ünnepélyén a lengyel kormány is képviseltette magát. A kolóniában már 30 kőház van.

A kötelességtudó délafrikai cionisták

Dr. Weizmann és Szokolov a cionista világ-szervezet elnökei még a bázeli kongresszus idején táviratot küldtek a délafrikai cionista szervezetnek, amelyben kérték, hogy rendkívüli Keren Hajjeszód hozzájárulás címén nyomban utaljanak át tízezer font sterlinget Palesztinába. Jeruzsálemi jelentés szerint a délafrikai cionisták eleget tettek a felhívásnak és a kért összeget átutalták Palesztinába.

Dr. Weizmann palesztinai tárgyalásai

A Palesztinában tartózkodó dr. Weizmann, akinek lord Plumer fő kormányzóval folytatott tárgyalásairól beszámoltunk már, a napokban meglátogatta az új zsidó gyarmatokat. Október 12-ikén a PICA főtisztviselőinek kíséretében látogatást tett a Rotschild-kolónián. Dr. Weizmann szemleutjának befejezése után hosszasan fog tanácskozni a palesztinai executive tagjaival.

Kish ezredes házassága

Kish ezredes a palesztinai cionista exekutive politikai vezetője október 26-ikán tartja esküvőjét Ruth Laura Franklin kisasszonnyal, a cionista nők világszövetségének főtábornójával. Franklin kisasszony unokahuga Sir Herbert Samuelnek, Palesztina volt fő kormányzójának.

Dr. Ruppin visszatért Oroszországból

Dr. Artur Ruppin, aki — mint megírtuk — a bázeli kongresszus után hosszabb oroszországi tanulmányútra indult, a napokban érkezett vissza Berlinbe, ahonnan rövid otttartózkodás után Palesztinába utazott. Dr. Ruppin oroszországi tapasztalatairól a sajtó számára még nem adott nyilatkozatot, mert azokat hosszabb tanulmány keretében fogja ismertetni.

Javult a török zsidóság helyzete

A szmirnai zsidóellenes zavargások az európai közvélemény figyelmét ismét a törökországi zsidósorsára irányították. Igen befolyásos diplomáciai

körök nyomtatékosan érdeklődtek a török kormány-nál a zsidó lakosság helyzete felől. Ezek a felhivatalos információk igen kinosan érintették a török kormányt, amely a legszigorúbb rendszabályokat léptette életbe a további zavargások megállítására. Konstantinápolyban a napokban ankétet tartottak, amelyen egy a török, mint a zsidó közélet legkiválóbb egyéniségei vettek részt. Az ankétén a török és a zsidó lakosság békés együttműködésének módjairól tanácskoztak. A zsidó résztvevők kijelentették, hogy a török zsidók mindig loyális polgárai voltak Törökországnak és most hűséges hívei a köztársasági rendszernek. Nemrég egy egyesület alakult, amelynek az a célja, hogy a zsidók között elterjessze a török nyelvet. A sajtó ennek az egyesületnek a működéséről a legnagyobb elismerés hangján emlékezik meg. Általában az tapasztalható, hogy a török zsidóság helyzete lényegesen megjavult.

Zsidó-keresztény együttműködés

Két évvel ezelőtt Londonban zsidó és keresztény résztvevőkből egy csoport alakult, amely azt tűzte ki célul, hogy intenzív felvilágosító munka segítségével jobb viszonyt teremtsen a zsidók és keresztények között. Ez a csoport, amelyben egy zsidó, mint

A lakásfelmondás elleni kifogásokat csak nyolc napon belül adhatják be a bérlők

Erdélyben a polgári perrendtartás 621-638 szakaszai szabályozzák a felmondásokat

A közeledő novemberi házbérnegyed alkalmával a lakbérleti törvényel kapcsolatban élénk diskusszió tárgyát képezi a közvéleményben a felmondás és felhívás szükségességének és idejének vitás volta. A jogászok véleménye ezen a téren megoszlik. Némelyek szerint felesleges a felmondás, illetve a felhívás, mert a lakbérleti törvény alapján a megjelölt határidőkben ugyanis megszűnik a törvényesen meghosszabbított lakbérleti viszony, mások szerint viszont szükséges és mindenesetre célszerű a felmondás azért, hogy a jogviszony a köztörvények szempontjából is tisztázva legyen a felek között. A kérdés így inkább a háztulajdonosok szempontjából lett tárgyalva, akik siettek is élni felmondási jogukkal, mert tekintettel a nagy lakáshiányra, nincs mit veszíteniük, sőt biztosra várják, hogy házbérvédelmük tetemesen gyarapodni fog.

Amde mit csináljanak a bérlők, akik ugyanis küzdenek a megélhetésükért és most még nyakukba fog szakadni a magasabb házbér és előfordulhat az is, hogy a háztulajdonos hosszabb időre előre fogja kérni az új házbért? A lakbérleti törvény 48-ik szakasza ugyanis csak azt a háztulajdonost bünteti a házadó tiszteresével, aki 1927 április 23-tól hat hónap alatt nem adja bérebe a bérházat és ha a bérmegállapító bizottság megállapítja, hogy ennek oka a követelt bérösszeg túlzott nagysága volt.

De ezen a határidőn már régen túl vagyunk és egyedül a rekvirálástól való félelem tarthatja vissza a háztulajdonosok egy részét attól, hogy a lakásokkal ne spekuláljanak. Maga a törvény sem gondoskodott arról, hogy az ilyen háziurak 1928 májusában sem spekulálhassanak a lakásokkal. Azon lakóknak tehát, akik nem tudtak, vagy előreláthatóan nem fognak tudni más lakást bérelni a bérösszeg nagysága miatt, idejében jól kell megvizsgálniuk a felmondást, vagy felhívást, hogy az törvényesen lett-e kibocsátva, vagy sem, hogy 8 napon belül a kifogásokat beadhassák és ezáltal az esetleg jogtalan, vagy méltánytalan követelésekkel fellepő háztulajdonossal szemben jogaikat törvényes úton megvédeassék. A felmondási, vagy felhívási eljárást az Erdélyben még érvényben lévő Polgári Perrendtartás 621-638-ik szakaszai szabályozzák a legnagyobb pontossággal és azok be nem tartása a felmondás, illetve felhívás hatálytalanságát vonhatja maga után.

A kifogás a felmondás, illetve felhívás kéz-

angol részről igen nagynevű egyéniségek vesznek részt, most állandó szervezetté alakult. Az előadásokat felváltva tartják zsidó és keresztény templomokban, még pedig oly módon, hogy a zsidó templomokban keresztény, a keresztény templomokban pedig zsidó szónokok tartanak felvilágosító előadásokat. Az első nagyobbszabású mitinget ma tartották a londoni liberális zsidó templomban. Az előadás címe ez volt: „Hogyan közeledhetünk Istenhez”. A zsidó álláspontot dr. Claude G. Montefiore, a keresztényt dr. Garvie fejtette ki.

besítésétől 8 napon belül adandó be és ezen határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye. Legfontosabb annak megvizsgálása, hogy a felmondás, illetve felhívás iránti lépések a háztulajdonos részéről törvényes időben és az illetékes járásbírósnál, illetve közjegyzőnél lettek-e megtéve, továbbá, hogy a felmondás, illetve felhívás tartalmazza-e a törvény 622-ik szakaszában előírtakat.

A felmondás és felhívás csak a bérlet tárgyának fekvése szerint illetékes járásbírósnál, illetve közjegyző útján történhet. A felmondásnak és felhívásnak magában kell foglalnia a felek megjelölését, nevük, állásuk, vagy foglalkozásuk és lakásuk szerint; a bérlet tárgyának megjelölését, a felmondás, illetve felhívás kijelentését, annak az időpontnak tüzetes megjelölését, a bérleti viszonynak a felmondás következtében meg kell szűnnie. A felmondás és felhívás hiányai utólag nem pótolhatók. Dr. Harnik Mór

Butor

vásárlás bizalom dolga!

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Tg.-Mureș Marosvásárhelyre
és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárait. —

Bösendorfer, Stingl, zongora és pianínó
Wirth, Hoffmann gyárak képviselője.

Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Beyer—Toldi: Zongoraiskola 170 lei
Bach—Bartók: Wohltemperiertes Klavier
I—IV. egyenként..... 170 lei
Bach—Szendy: Preludiumok és fugák .. 100 lei
Hohmann—Bloch: Hegedűiskola 170 lei
Utánvét-
tel küldi **Lepage zenemű, Cluj**

10l tüzifa 950 L.

II. oszt. hasábos 4 m³ tüzelésre kitűnően alkalmas. Házhozszállítva.
II. oszt. bükk és tölgy felaprítva, házhozszállítva 100 kgr.-ként 79 lei. — I. oszt. bükk hasáb és hántottfa úgy aprított, mint öles tételekben a legolcsóbb napi árban kapható Krausz Viktor, Str. Chinteu 1-3. Telef. 423

Alexandru Bernát halála

A magyar nyelven író és alkotó zsidó intellektuelek egyik legkimagaslóbb egyénisége mult ki az élők sorából. A budapesti tudományegyetem filozófiai karának egykori díszes és büszkesége: Alexandru Bernát tegnap, 78 éves korában meghalt. Termékeny és megpróbáltatásokban gazdag életútja végére tett pontot a halál, olyan életet némitott el, mely a gondolat és értelem teljességével ragaszkodott a földi élet örömeihez és szomorúságaihoz s egy Spinoza nyugalmával és intelligenciális fölényével viselte el, hogy a gondolatatlanság és nyers erőszak korifeusai élete alkonyán megfosszák munkájának gyümölcsétől.

Minden faji elfogultság nélkül meg lehet és meg kell állapítani, hogy Alexander Bernát maga gazdag egyéniségevel is, szinte típusa volt a zsidó gondolkodónak, annak a nyugtalan és mélyiségeket kutató embernek, akinek ősei még a talizudisztikában éltek ki szellemi energiáikat és az emancipáció beálltával, szinte szédülten és kiapadhatatlan szomjúsággal vetették rá magukat a humanista tudományokra, főleg pedig az elvontságokon épülő filozófiára.

Tanári pályára lépett s már akkor feltűnést keltett moderu pedagógiai célkitűzéseivel, majd a művészettörténelem tanára lett a műgyógyem, hogy pár év múlva a tudományegyetem filozófiai tanszakán foglalja el azt a katedrát, melyen két évtizeden át tanította a bölcsélet-történelmet, ellenfelei és esodálói egyforma elismerése mellett.

akik valaha is hallották prelegálni az egyetemi katedrán, emlékezhetnek rá, hogy ez a zűfolt tudású, minden filozófiai mélyiségeket magába ölelt professzor mennyi megejtő bájjal, szinte causerie-számba menő szinességel tudta feltárni az egyes elméletek titkait, mennyi bohemiával tudta fűszerezni előadását, melynek keretében egy France vidámságával sciporkasztatta jóindulatu gunyját és szellemességét.

Minden rendszert megértett és talán minden rendszert szeretett is: a filozófia végelethatalatlan területét egy nagy élvező és művész szemével nézte, — a gondolat, ha eredeti volt, ha éles logikával lendült, akkor is érdekelte, ha ő maga nem osztotta konkluzióit. Alapjában véve konzervatív, tehát idealista lelkiületével Kantohoz állott legközelebb, de azért Schopenhauert is csodálta, annak ellenére, hogy jómaga deris optimizmussal nézett obligát szemüvegén keresztül a világra.

Ez az optimizmus nemcsak faji vonás volt benne, hanem annak a korszaknak szignifikája is, melyet liberálizmus néven ismerünk s mely egy fejlődő, nyugati vágyakokra zökent ország gazdasági és kulturális európaosodásának volt tanúja s mely alapjában véve korrump, mégis csöndes és kiegyensúlyozott légkörrel lehetővé tette a szerencsésebb zsidó tehetségek számára, hogy az egyetemi katedráig jussanak el.

Alexander Bernát rajongó híve és értéke volt nemcsak a gondolatnak, hanem a szépségnek is. Nemcsak eszével: érzékeivel is feltogta a művészi és költői alkotásokban megnyilatkozó értéket és eredetiséget. Szerencsés stíluskészsége volt, mely pompásan tudott alkalmazkodni az elvontságokhoz és művészi könnyedséggel a kritikai írásművészet szemléltetést, szinességet, hajlékonyságot és fordulatosságot igénylő követelményeihez. Shakespearéről, főleg pedig Hamletről írott tanulmánya egyike a modern magyar essay-irodalom legértékesebb darabjainak, Spinoza-tanulmánya pedig talán európai értelemben is első helyen áll: a nagy zsidó bölcselő gondolati világába kísérteties élességgel világít bele, azzal a kongenialitással, mely a faji együvértartozással magyarázható leginkább s alapjában véve legjobban is harmonizált optimista, pantheista világszemléletével, melyet Spinoza rendszerbe foglalva tárt a gondolkozó emberiség elé.

Alexander Bernát dualista érdeklődési köre, nevezetesen az elvont gondolkodás és az érzelmi szép iránti vonzalma abból a diszharmonikus és mégis isteni harmóniákat érző egyéni gazdagságból eredt, mely professzori természeteknél a legtrikább: érző ember is volt, néha a szívével

gondolkozott és igen gyakran a szenvedélyeivel itélt.

Nem volt szokrateszi értelemben vett bölcs, inkább, ha szabad ezt a sokszor kompromittált meghatározást alkalmazni rá: bohém volt. Ez a bohémia vonzotta az újságírás és a szinpad felé is, melynek csillogó látszatai gyermekként kötötték le figyelmét.

Rettenetes munkabíró ereje volt, akkora, mint kolozsális testi mérete. Tanított, szemináriumokat rendezett, tagja volt a tanári vizsgáztató bizottságnak, kritikákat írt és évtizedeken át szerkesztette és nagyjében ő látta el fordított művek anyagával a „Filozófiai Írók Társát“.

A filozófiai kultúra iránt szinte averzióval viseltető magyar közönség körében ő törte fel

a közöny természetlen ugarát s a magyarországi szellemi életet új színekkel, új erőforrásokkal gazdagította.

Mindezért azzal jutalmazták meg, hogy a kommün bukása után elmozdították tanári állásából, csakugy, mint Marczali Henriket s több más díszét, külföldi elismerést kivított zsidó reprezentánsát a magyar kulturának. Büszkén, bölcshez illő nyugalommal vette tudomásul ezt a jöveteletlen s a kurzust mindörökre kompromittáló jogfosztást — és külföldre ment, ahol nagy szellemi őseinek, Spinózának műveiről szóló tanulmányát fejezte be.

Nemrég visszatért Budapestre, megbékélten és a diszes öregség harmóniájában fűrésztve szemléletét, mellyel annyi mélységbe látott bele, kivéve a halálát, melynek fekete rejtelmét most már kitarultak nagy, mosolygó, szellemet sugárzó szemei előtt. *Salamon László*

Ünnepélyes Te Deum-mal ülik meg Mihály király hatodik születésnapját

(Bucuresti Bukarest, október 24. Az Új Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt 10 kor minisztertanács volt Bratianu Jonel lakásán, aki még egy kissé gyengélkedik. A minisztertanács folyóügyeket intézett el és 11-kor megszakították, mert a kormány tagjai a pályaudvarra mentek Mihály király és Mária királyné elébe, akik a

mai napon állandó téli tartózkodásra Bukarestbe érkeztek.

Holnap délelőtt 11 órakor a patriarcha székesegyházában ünnepélyes Tedeum lesz Mihály király 6-ik születésnapja alkalmából. A Tedeumon résztvesz az egész királyi család és a kormány valamennyi tagja.

Levették a budapesti Nemzeti Színház műsoráról a „Nagyasszonyt“

Szombat este példátlan botrányt rendeztek a fajvédők Szomor Dezső ellen

(Budapest, október 24. Az Új Kelet tudósítójától.) A péntek este aránylag súlyosabb incidensek nélkül lezajlott Szomor-repriz után a budapesti ucca és a fajvédelem turbulens elemei jónak látták, hogy a második, szombati előadásán megmutassák valódi arculatukat s zajos és kínos tüntetést rendeztek a Nemzeti Színház nézőterén.

A csöcselék számba menő, rendbontó elemek szombat este a színház karzatján foglaltak helyet, míg működésüket egy páholyból irányították, amelyben néhány fiatalember, nyilván a tüntetés értelmi szerzői, foglaltak helyet. Az előadás alatt hangos fűtülés, köhögés és abuzgolás zavarta az előadás menetét s nemsokára a karzatokról büzbombák repültek, ammoniak-savat fecskendeztek szét és tűzijáték-bekákat robbantottak fel.

Az izetlen tüntetésre a közönség egyrésze hangos ingerültséggel tiltakozott a minősíthetetlen támadás ellen, míg másik része fejvesztetten menekült a színházból, mert attól tartott, hogy a tüntetést verekedés fogja követni.

Ezalatt a szinpadon, a váratlan és brutális zavarkeltés láttára a színészek egyrésze könynyezni kezdett

s Márkus Emilia, rövid tévovázás után, abbahagyva szerepét, a rivaldához lépett s kezét összekulcsolva, kérte a tömeget, hogy hagyják abba a tüntetést.

A csöcselék Márkus Emilia szavaira püssze-géssel, hurrogással és vihogással felelt, mire a rendőrség munkába kezdett s csaknem az egész karzatot kiűrtette.

Természetesen az uccán is munkába léptek a tüntetők, akik köré az ucca bámész népe csoportosult. A rendőrök erre nekitámadtak a tüntetőknek, egy csomót elfogtak közülük és az őrszobába kísérték.

Az ucca közönsége olyan elkeseredett hangulatot mutatott a tüntetők ellen, hogy a rendőröknek kellett közbelépni a lincselések megakadályozására.

A tüntetés leszerelése közben egy lovas rendőrsztag heves attackot intézett a tömeg ellen, mely alkalommal egy Gáspár László nevű 27 éves orvostanhallgatót úgy megkardlapoz-

ta, hogy a Rókus-kórházba kellett szállítani. A csöcselék erre közáport intézett a rendőrség ellen. A kövek Perczel István rendőrfelügyelőt és két rendőrelégnyt megsebesítettek. A „Nagyasszony“ negyedik felvonása előtt végre a nyugalom helyreállott.

A kurzussajtó még életben lévő orgánumai természetesen a Nemzeti Színház vezetőségét okolják a botrányért és hibáztatják, hogy ragaszkodott a darab előadásához. A komoly sajtó azonban a legélesebb hangon követeli a hatóságoktól a teljes rendcsinálást.

Budapest, október 24. Márkus Emilia, a legnagyobb élő magyar drámai hősnő, aki a Nagyasszony címszerepét játszotta s jómaga is exponálta magát a darab előadása érdekében,

ma levelet küldött Hevesi Sándor szinigazgatónak, arról értesítve őt, hogy a szombati események annyira megrendítették idegzetét, hogy orvosai tanácsára tíz napig nem léphet fel.

Márkus Emilia megbetegedése folytán a „Nagyasszony“ ma estére is kittizott előadása elmarad, sőt a csütörtökre és szombatra kitűzött előadás is levette műsorról a színház igazgatósága.

Meférkezett a friss bánati tollu és pihe a „RECORD“ paplan áruházba, Strada Vlahuța (Bólyai-u.) — Ugyanott paplan, matrac és fehérnemű kapható.

A „Familia“ kenyér legjobb, legolcsóbb, mindenütt kapható

A cionista költségvetés

A XV. cionista kongresszus a palesztinai országépítő munkának és az azt megindító cionista mozgalomnak erőpróbája volt. Megvolt a kongresszusban a bátorság szembenézni a palesztinai helyzet komolyságával és levonni abból a szükséges következtetéseket. A költségvetés megállapításánál nem voltak többé irányadók a zsidó otthon gyorstempójú felépítésének követelményei; a kiadási tételek beállításánál az volt a döntő, hogy azok végösszege a lehetőség szerint egyensúlyban legyen a Keren Hajjeszód várható bevételeivel. A költségvetés összeállításánál figyelemmel volt a kongresszus a tervbevett konszolidációra és a már fennálló adósságok törlesztésére is. Ilyen módon sikerült elérni azt, hogy a Keren Hajjeszód pénzei a jövőben kizárólag új konstruktív célokra fordíthatóak.

A kongresszus ereje mellett szól még az is, hogy teljes figyelmét majdnem kizárólag a palesztinai válságra fordította, de nem tartotta szükségesnek kiemelni, hogy — dacára a súlyos gazdasági válságnak — az országépítő munka, a kolonizáció számos ágában jelentős fejlődést mutat. A mezőgazdasági telepítés, amely még néhány év előtt nagyon bizonytalan alapokon nyugodott, az utolsó években teljesen konszolidálódott. **A régi kolóniák a rohamos fejlődés és a jólét szakát élik.** A narancstermelés igen reutábilis termelési ágának bizonyult. A banán- és szőlőtermelés, a legújabb Keren Hajjeszód kolóniákban is sokatigéző kezdettel indult meg. Számos Keren Hajjeszód-kolónia az utóbbi években annyit fejlődött, hogy gazdaságilag teljesen független lett, sőt még az egész fiatal telepek is érintetlenek maradtak a súlyos gazdasági válságtól és további fejlődésük elé bizalommal lehet tekinteni.

A zsidó mezőgazdasági munkás, akinek eddig a legnagyobb erőfeszítések árán sem sikerült a régi kolóniákban lábát megvetnie, most végre győzött ezen majdnem husz éve folyó harcban. A judeai és somroniültetvények zsidó munkásainak száma már meghaladja a négyezret. Azok a kisbirtokos kolóniák, amelyek az elmúlt két évben a Keren Hajjeszód támogatásával létesültek, a zsidó településnek egy új formáját teremtették meg és ha Magdielt, vagy Herzlijat vesszük például, a legszebb eredményekre jogosítanak. A nőmunkások telepeinek egész sora létesült a Keren Hajjeszód és a cionista nők világszervezetének segítségével és ezeknek fejlődése a palesztinai munkásnők mezőgazdasági elhelyezkedésének számos nehéz problémáját oldotta meg. Dacára az 1927-es igen súlyos gazdasági évről, még ebben az évben sikerült új kolóniák létesítésével s a Keren Hajjeszód támogatásával számos családot a mezőgazdaságban meggyökereztetni és az Emek nyugati részét Nahallal és Haila között a zsidó mezőgazdasági munkás munkakörébe bevonnai.

Mіндеzen munkákon felül, amelyekhez a Keren Hajjeszód nyújtott lehetőségeket, a következő években még újabb kedvező perspektívák járhatnak. A Ruttenberg-művek, amelyeknek létesítését a Keren Hajjeszód is előmozdította, megkezdték a Tiberiás tava melletti nagy gyűjtőmedencék építését és ezzel sok száz zsidó munkást juttattak állandó munkához. A cionista exekutívának sikerült megszerezni az ország gazdasági fejlődésére megmérhetetlen jelentőségű concessziót, amely a Holttenger ásványkincsének kiaknázását jelenti. Kilátás van arra, hogy ugye ezek, mint a haitai kikötő-építési munkálatok már a következő év tavaszán kezdetüket veszik. Ezek a munkálatok nemcsak a munkanélküliséget fogják enyhíteni, hanem az ország gazdasági fejlődését előmozdítva, a zsidóság pozícióját szilárdítják meg.

A cionista kongresszus a Keren Hajjeszód jövő évi bevételeit 632.000 angol fontra becsülte. Ezen becsülés a Keren Hajjeszód direktóriuma hatéves tapasztalatokra alapított rendkívül gondos számításának figyelembevételével történt. Számítani lehet arra, hogy Amerika ezen összeg felét, Európa és a többi tengerparti országok a másik felét fogják összegyűjteni. A fenti összegbe bele van számítva az a 113 ezer angol font is, amelyet az amerikai Hadassza szervezet külön gyűjt össze Amerikában a palesztinai egészségügyi intézmények fenntartására. A 632 ezer font bevételből 92.500 fontot a Keren Hajjeszód

Harisnya olcsóbb

már nem lehet, **SIPOS** árusítja. Cluj, Ferdinand király-ut 8. szám.

szód által az elmúlt évek folyamán felvett kölcsönök törlesztésére és kamatfizetésére kell fordítani. Ezenkívül ki kell fizetni a cionista exekutiva által az elmúlt két évben Palesztinában felvett kölcsönöket. Erre a célra erre az évre 70 ezer font van előirányozva. Ezen összegek levonása után a további építő munka céljaira 470 ezer font maradt. Tekintettel arra, hogy az ország szükségleteivel szemben ezen összeg igen csekély, számos tételt részben vagy egészen törölni kellett a jövő munkaperiódus budgetjéből.

A kongresszus a budget felosztásánál abból in-

dult ki, hogy csak a tényleg befolyó jövedelmeket veheti az egyes összegek megállapításánál alapul. Mindazonáltal biztosan remélte a kongresszus, hogy a zsidóság áldozatkészsége nagyobb bevételeket fog a Keren Hajjeszódnak biztosítani és illy módon a palesztinai konstruktív munka e kereteken túl is folytatódik. A delegátusok azzal a meggyőződéssel tértek vissza hazájukba, hogy elsősorban a cionisták fogják erejüket megfeszíteni ezen sorsdöntő év folyamán. Az ő példájuk fogja majd az összzsidóságot serkenteni és a Szentföld újjáépítési munkájának jelentőségét az egész világ előtt demonstrálni.

Borzalmas tűzkatasztrófa egy finnországi moziban

Stockholm, október 25. Tegnap borzalmas tűzkatasztrófa történt a finnországi Tammerfors város egyik mozijában. A mozi gépházában lángra lobbant egy filmtekercs, mire a gépészmegjédt és kirohanva, nyitva hagyta maga után az ajtót. Ezután a többi filmtekercs is egymás után lángra lobbant, minek következtében a nézőtér is tűzbe borult. Az emeletről a közönség nem menekülhetett, mert a lépcsők is tüzet fogtak. Borzalmas dulakodás keletkezett, úgy, hogy mire a tűzoltók a tüzet eloltották, a lépcsőkön 19 holttestet találtak. A mozi földszintjén a toloncokban két asszonyt agyontapostak. Hárman a halállal vívódnak.

A zilahi rendőrkapitány nem akar megesküdni vallomására, mert adventista

A kolozsvári hadbíróság elnöke jelentést tesz a belügyminiszternek az esetről

(Cluj-Kolozsvár, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt tárgyalta a kolozsvári hatodik hadtest hadbírósa Hajdu Józsefné zilahi pékmesterné bűnperét, akit Kádár Tivadar zilahi rendőrkapitány hatóságértés miatt jelentett fel.

Kádár rendőrkapitány még a múlt évben vizsgálatot tartott Hajdu Józsefné pékműhelyében. A rendőrkapitány több rendellenességet állapított meg, mire jegyzőkönyvet akart felvenni. Hajdu, aki tudta Kádár rendőrkapitányról, hogy adventista, vagyis egy olyan vallásnak a híve, amely szigorúan megtiltja a híveknek, hogy tettlegességre, vagy más hasonló tettekre ragadtassák magukat, éktelen káromkodásba kezdett és sértő szavakkal illette a különben szelíd természetű rendőrkapitányt. Ez szónéklül türte a szidalmakat, de másnap feljelentette a nyelves pékmesternét.

A mai tárgyalásnak a folyamán érdekes jelenetek merültek fel, ugyanis a tanúként beidézt Kádár rendőrkapitány, vallomástele után, mire a hadbíróság elnöke eskütételre hívta fel, megtagadta az eskütételt, arra való hivatkozással, hogy az adventista hit megtiltja ezt.

Az elnök ezután megkérdezte a tanút, hogy felesküdt-e őfelségére, I. Mihály királyra. Felhívta továbbá a figyelmét arra, hogy mint közhivatalnok többször kerülhet abba a helyzetbe, hogy esküvel erősítse meg hivatalos deklarációit és ezt úgy hivatalának, mint az állam érdekében meg kell tennie.

Különbem sem — mondotta az elnök — összeegyeztethető, hogy rendőrkapitányi állást töltsön be egy olyan ember, akinek vallása megtiltja a nyers igazság kimondását s az erélyes intézkedések keresztülvitelét.

Kádár rendőrkapitány, az elnök kérdéseire kitérőleg válaszolt. Kijelenti, hogy tőle nem kérték még a hűségesküt.

A hadbíróság elnöke végül jegyzőkönyvet

vétetett föl Kádár Tivadar magatartásáról és arról, hogy nem volt hajlandó esküt tenni, amit hivatalos minőségében kötelessége lett volna megtenni.

A jegyzőkönyvet a hadbíróság átteszi a belügyminisztériumhoz, ahol el fogják dönteni, hogy a közhivatalnokok lehetnek-e hívei olyan vallásnak, amely megtiltja az esküt a bíróság előtt.

Kádár rendőrkapitány, tanuvallomása után még néhány jelentéktelen tanuvallomás következett, majd a hadbíróság rövid tanácskozás után kihirdette az ítéletet, mely szerint Hajdu Józsefnét 1000 lej pénzbírság megfizetésére kötelezi.

Lej 2500

Ez az összeg, amelyért már egy elsőrangú gramofont vásárolhat!

Lej 400

egy teljesen felszerelt B O R O S papirkereskedés, C L U J

Világmarkás zongorák

engros árban részletre is, — 5 évi jótállással

Sternberg — Oradea

Regele Ferdinand 14.

Csak a Diamantstein

női konfekció üzletében, Cluj, Calea Reg. Ferd. 25. (Főpostával szemben) lehet beszerezni a legújabb őszi és téli

női modell kabátokat

Kelet
ország
szert
Kelet
regie

Me
testvére
herceg Rom
testvéröccse
gyengesség

— Az

pélye. A

nepélye a

átalakított

alkalmával

közönsége.

Az

számban ke

bek között

prefektus,

Pulca rend

Az ünnepél

megkezdődő

kiünőbb kö

javát. Men

nek prólogu

Banescu A

áriákat ének

naivája nag

lepő humor

tagjait. Sok

Lili és Sel

szertü művés

és Vojtich

tánc volt, r

tebb számú

első díjat

Manynak.

nak és Voj

sikerült mu

— A

kormány

Politika"

cikkében k

kilépés ter

léseket ter

hetetlenek.

— A

közgyűlé

izraelita hi

a Vigadóba

25 éves ju

zett, amely

minisztériu

lés elhatár

alapot léte

matsából z

díjakat osz

* Nerv

ágygal ber

felvezet

Diagnostik

ott vizg

Eddi

—

—

—

—

—

—

—

—

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és banati újság napilapja.
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a tartalom megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Kedd
 5688. Tisri 29.
 1927. okt. 25.

Meghalt néhai Ferdinánd király testvére. Berlinből jelentik: Hohenzollern Vilmos herceg Románia néhai királyának, I. Ferdinándnak testvéröccse, szombat este Sigmaringenben szívgyengeség következtében, 64 éves korában meghalt.

Az Ujságíróklub szeszonnnyitó ünnepélye. A kolozsvári Ujságíróklub szeszonnnyitó ünnepélye a legnagyobb siker jegyében zajlott le. Az átalakított klubhelyiségeket a szeszonnnyitó ünnepély alkalmával zsúfolásig töltötte meg Kolozsvár legjobb közönsége. A város hivatalos életének vezetői is szép számban képviseltették magukat. Megjelentek többek között Banescu egyetemi tanár, Dan Parten prefektus, Stasescu alezredes, az új rendőrprefektus, Pulca rendőrigazgató, a rendőrprefektus helyettese. Az ünnepély társasvacsorája után, tízezer órákor megkezdődött a kabaré, melynek számaihoz a legkitűnőbb kolozsvári művészek nyújtották tudásuk javát. Mende Klári a Magyar Színház szubrettjének prólógusával kezdődött meg a műsor. Ezután Banescu A., a Román Opera kiváló tagja operáriákat énekelt. Kiss Maury, a Magyar Színház naivja nagy sikert aratott humoros számával. Meglepő humorérzékkel karikírozta a Magyar Színház tagjait. Sok tapost kaptak Kolbai Ildikó, Farkas Lili és Selmei Mihály, a Magyar Színház népszerű művészei. A műsor kiemelkedő számai Pál Judit és Vojticzki Elvira táncszámai voltak. Műsor után tánc volt, majd éjfél után az ünnepély legsikerültebb számát, a táncversenyt rendezték meg. Két első díjat osztottak ki: Óvári Babának és Kiss Manyinak. A két második díjat a zsűri Pál Juditnak és Vojticzki Elvirának ítélte. A nagyszerűen sikerült mulatság csak a reggeli órákban ért véget.

A tót néppárt ki akar lépni a cseh kormányból. Pozsonyból jelentik: A „Lidové Politika“ című tót néppárti lap ma megjelent cikkében komolyan foglalkozik a kormányból való kilépés tervével. A párt legközelebb olyan követeléseket terjeszt be a kormányhoz, amelyek teljesíthetetlenek.

A budapesti zsidó hitközség diszkögyülése. Budapestről jelentik: A budapesti izraelita hitközség képviselő-testülete tegnap délelőtt a Vigadóban dr. Léderer Sándor hitközségi elnök 25 éves jubileuma alkalmából diszkögyületet rendezett, amelyen megjelentek a kormány, a kultuszminisztérium és a főváros képviselői is. A közgyűlés elhatározta, hogy félmilliárd tőkével Lédereralapot létesít, melynek hatszázalékos évenkénti kamatából zsidó ifjak orvosi továbbképzésére ösztöndíjakat oszt ki.

* Nerva sanatórium Cluj modern, 70 betegágygal berendezve, a legszakoskerűbb gyógykezelésre felvessz ideg- és más betegségekben szenvedőket. Diagnostikai (betegségmegállapító) állomás. Ugyanott vizsgyógyintézet.

Eddig is Ezután is
 Moravetz Timisoara az ország legnagyobb kottaszaküzlete, árai mindenkor a legolcsóbbak! Jegyzékek ingyen

Butorbevásárlók figyelmébe!
 Butorszükségleteinek beszerzése előtt okvetlen tekintse meg FISCHER ALBERT butoráruházát:
 Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 61. alatt

A miniszterelnök általános megegyezést akar kötni az ellenzékkel?

Manoilescu új lapja beszüneti megjelenését

(Bucuresti-Bukarest, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belpolitikai atmoszféra feszültsége változatlanul izgalomban tartja a közvéleményt, amely még mindig a külföldi sajtó újabb románellenes hadjáratának hatása alatt áll. Emellett állandó aktualitása még a politikai világnak a gyulafehérvári gyűléssel kapcsolatos események és azok a sajtóakciók, amelyek az ellenzék energikusabb fellépését sürgetik. Kormánykörök szerint a kormány szigorúan el van határozva arra, hogy minden kísérletet a nyugalom megzavarására a törvények szigorával elfojt.

A nemzeti parasztpártban erős az az irányzat, amely a párt normális ellenzéki szerepét kívánja

és nem helyesli a bizonyos organumok által megütött hangot.

Nagyon érdekes ezzel kapcsolatban az „Adeverul“ azon értesülése, mely szerint

a miniszterelnöknek az a kívánsága, hogy a politikai viszonyok normalizálódjanak

és ezért elhatározta, hogy lépéseket tesz az ellenzéki pártoknál általános, politikai egyezmény megvalósítása végett.

Bucuresti, okt. 24. Az „Adeverul“ szerint a „Craii Nou“ Manoilescu volt pénzügyi államtitkár új lapja nem fog többé megjelenni.

Megoperálták Farkas Imre operettíró. Budapestről jelentik: Farkas Imre operettíró szombaton reggel rosszul lett s estére már eszméletlenül szállították a Pajor-sanatóriumba, ahol megállapították, hogy rendkívül súlyos varbélgyulladás van. Hálti professor nyomban megoperálta Farkas Imrét, akin a műtét kitűnően sikerült. Farkas Imre jól érzi magát, bár az operáció után hashártyagyulladás is fellépett, amelynek krízise három napig tart.

A sokoldalu közéleti férfi. A bukaresti „Argus“ kiküldötte munkatársát Beszarábiába gazdasági tanulmányra. Az újságíró, aki nyolc évvel ezelőtt is járt Kisenevben, semmi változást nem tudott felfedezni ebben a hatalmas szép városban. De hogy mégse térjen vissza üres kézzel, fel akarta keresni a fontosabb gazdasági tényezőket. Meg is kérdezte a kisérőjétől:

- Ki a kereskedelmi és iparkamara elnöke?
- Gherman Pantea.
- Hát a mezőgazdasági kamaráé?
- Az is Gherman Pantea.
- A megyei tanács vezetője?
- Ugyanaz a Gherman Pantea.

„Nagy szemeket meresztettem, — írja az újságíró. — Ha nem ismerném hazám erkölcsait és nem lennék meggyőződve informátorom komolyságáról, azt hittem volna, hogy rossz trófiának vagyok az áldozata. De a vezetőm már folytatja is:

- Máskülönb Gherman Pantea ur Kisenev polgármestere is, annak idején pedig hadügyminiszter volt az önálló beszarábiai kormányban.“
- „Na, ez derék ember lehet — gondolom magamban. Kereskedő, iparos, mezőgazda, városatyja és katona is egyszemélyben. Meg kell ismerkednem ezzel az emberrel.“ Megkértem egy barátomat, mutasson be neki.
- Az lehetetlen, — kapom a meglepő választ, — mert Gherman Pantea ur Kisenev képviselője és a parlamenti ülészek idején a fővárosban lakik.“
- Tabló. Nincs tovább.

Miskolcon megölték egy futballistát. Miskolcra jelentik: Az éjszaka folyamán egy közismert miskolci futballistát, névszerint Schiffmann Kálmánt, aki a munkástestvedő egyletnek volt játékos, leszúrták. Schiffmann azonnal meghalt. A gyilkosságot megelőzőleg Schiffmann barátjaival egy vendéglőben mulatott, ahová Szűcs József kocsis is betért. Az erősen illuminált állapotban lévő futballisták belekötöttek a kocsisba, akit bántalmazni kezdtek, mire a kocsis kifutott a vendéglőből. A futballisták utána eredtek, mire Szűcs menekülése közben elővette bicikliját, amellyel hadonászni kezdett. Schiffmann oly szerencsétlenül futott neki a kocsisnak, hogy annak kése mellébe fúródott.

Ellenőrzik a rádiókészülékeket. E hét folyamán a kolozsvári rádióbizottság újra megkezdte működését. Figyelmezteti a rádiótulajdonosokat, hogy a gépek verifikálását még e héten okvetlenül intézzék el, mert a rádióbizottság működése megkezdésével a készülékek ellenőrzését is szigorúan végre fogja hajtani. Talán nem fölösleges hangsúlyoznunk, hogy a verifikálás elmulasztása, a rádiótörvény idevonatkozó szakaszai értelmében, súlyos büntetést (gépelkobzás, hadbírósi eljárás, pénzbüntetés) von maga után.

* Szomorj Dezső értékes írói kvalitásait az „Élet diadala“ c. művéből ismerheti meg legjobban. Ez a könyv is benne van az „Uj Kelet“ könyvosztálya 150 lejes könyvesportjában, mely 10 könyvet tartalmaz.

II. Vilmos és Rasputin a német színpadon. Berlinből jelentik: Berlin művészi életének hetek óta legnagyobb szenzációja egy új színház, az ugynevezett Piskator-színház, amelyben egészen újszerű rendezésben, óriási siker mellett játszik Tollernek „Hoppla, wir leben!“ című merész, újszerű drámáját. A színház amelynek rendezője Piskator kommunista, programjába vette, hogy kommunista irányú darabokat mutat be. A színház már készül is második darabjának, a „Rasputin“ című drámának előadására. A dráma meséje a hirhedt cári udvari pápa megöletése körül forog és bemutatja az egyes uralkodócsaládok udvaraiban lábrakapott züllöttséget. Egy ilyen kép keretében a dráma színpadra viszi II. Vilmos ex-cászárt is. A volt német császár berlini jogtanácsosa levelet irt Piskatornak, a színház vezetőjének, amelyben figyelmeztí, hogy ha szép szóra nem veszi le a műsorról a „Rasputint“, akkor a törvényszéktől fog jogsegélyt kérni. Miután a színház igazgatósága e kérésnek nem volt hajlandó eleget tenni, a volt császár jogtanácsosa most beadványt intézett a törvényszékhez, amelyben kéri a darab betiltását azon a címen, hogy sérti Vilmos császárt.

A temesvári Ceira kulturdélutánja. A temesvári Ceira leányegylet igen sikerült kulturdélután rendezett a mult héten a temesvári zsidó liceum tornatermében. Az ünnepélyt Kauftheil Ernő prólógusa nyitotta meg, majd Klein Vera táncművésznő groteszk táncokat adott elő. Az „Örkény“ című egyfelvonásos színműben Sándor Bözsi, Schlosser Ann, Bergmann Pál, Klein Richárd, Rosenthal Pál és Weinerth László szerepeltek; Vásárhelyi Nusi és Fuhrmann Olga szavaltak, Pap Salamon énekszámokat adott elő. A zeneszámokat Havas Lily zongoraművésznő kísérte stílusosan, míg az egyes számok között Chambre mulatatta a nagyszámú megjelent publikumot. A sikerült ünnepély megrendezése Molnár Piri és Drucker Fanny vezetőnök érdeme.

Szörmeáru
 és szűcsmunkák legelőnyösebben csak a Nagy József szörmeáru szalonjában szereshető be. Főter 10. az udvarban

Ej uchnyem!
 Volgai hajósok dala. Örökszép orosz dal, poétikus magyar szöveggel 36 lei. — Mindentüth kapható

Értesítés.
 Tisztelettel értesítem a n. é. vásárlóközönséget, hogy az összes őszi divatkülönlegeségek, úgy az átmeneti doublékabátok, mint a specialis Trench-Coats és külföldi nappa bőrkabátok a legnagyobb választékban raktárra érkeztek.
 Neumann M. Cluj
 férfi- és fiuruha-áruháza
 Főter 14.

A budapesti ébredők zsidóveréssel tiltakoznak a numerusz klauzusz enyhítése ellen

Inzultálták a zsidó hallgatókat az egyetemeken. Diákgyűlést hívtak egybe, hogy tiltakozzon a javaslat ellen

(Budapest, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még törvényre sem emelkedett a numerusz klauzusz sérelmes intézkedéseit hatályon kívül helyező javaslat s a magyar ébredőelemek máris jónak látják, hogy a kurzus legvirágzóbb idejére emlékeztető attackot intézzék a Magyarország külföldi hírnevét annyira megkérdőjelező törvény megsemmisítése ellen.

Az egyetemeken máris megkezdődtek azok az igazoltatások, amelyek a kurzus legvirágzóbb idejét jellemezték s most már csak az a kérdés, vajjon a magyar kormányának lesz-e elég ereje és tekintélye ahhoz, hogy elhatározásának érvényt szerezzen s a magyarországi zsidóságot visszahelyezze emberi s kulturális fejlettségét megillető jogaiba.

Mint a beérkező jelentésekből megállapítható, a zavargások a budapesti műegyetemen

— **Ujra kommunistákat tartóztatott le a budapesti rendőrség.** Budapestről jelentik: Az Angyal földön egy omladozó ház pincéjéből éjszakánként felszűrődő világosságot figyeltek meg a rendőrök. A pincében gyanús külsejű alakok jártak-keltek. A rendőrség betörőkre gyanakodva, tegnap éjjel rajtuk ütött s kiderült, hogy a betörőknek vélt egyének kommunista agitátorok. Bekísérték őket a rendőrségre.

— **Jövő héten folytatják a prefektusi értekezleteket.** Bukarestből jelentik: A belügyminisztérium költségvetése elkészült, a többi tárca büdzséje is befejezéshez közeledik. A belügyminisztériumban egyébként a jövő héten folytatják a prefektus-értekezleteket, ezuttal a bukovinai és a regáti prefektusok követekeznek.

— **Hét halottja és hatvan sebesültje van egy buenos-airesi robbanásnak.** Buenos Airesből jelentik: Az őszi hadgyakorlatok folyamán a borzalmas szerencsétlenség történt. Egy tüzerűteg municiója felrobbant és a körzetben levő katonák közül hetet megölt. Hatvan katonára súlyosan megesesült.

— **A regáti taxák alapján csökkentik a falmagas erdélyi községi illetékeket.** Bukarestből jelentik: A több erdélyi községben kirótt rendkívüli illetékek revíziója ügyében kiküldött bizottság megállapította az új illetékeket, amelyek alapján a regáti községek taksáit vették. A csütörtöki minisztertanács fog határozni a bizottság javaslata ügyében.

— **Egy japán kormányozható léghajó motordefektus miatt leszállt a tengerre.** Tokióból jelentik: Egy Olaszországból vásárolt japán kormányozható léghajó Japán közelében a tenger fölött motordefektust kapott, mire kénytelen volt leszállni. A motordefektus következtében előállott robbanás tűzbe borította a léghajót. A leadott vészjelekre megérkezett hajók legénysége megmentette a léghajó utasait.

— **Az erdélyi román újságíró szervezet nagygyűlése a Rothermere-akció ellen.** Az erdélyi román újságírószervezet október 30-án nagygyűlést rendez a Román Nemzeti Színházban, amelyen a Rothermere-akció ellen fognak többen felszólalni. A gyűlésre pártkülönbség nélkül meghívják az erdélyi román közélet vezetőit.

— **Letartóztattak egy bukaresti újságírókat, aki megszökött a fogházbüntetés elől.** Bukarestből jelentik: Ma letartóztatták Cocea újságírókat, akit annak idején sajtó urján elkövetett rágalmozásért a bíróság 30 napi fogházbüntetésre ítélt. Cocea az ítélet kihirdetése után eltűnt, mire az ügyészség elfogadási körrendeletet adott ki ellene. Konstancába kísérték, hogy a rárótt fogházbüntetést leülje.

— **Befejezés előtt a minisztériumok költségvetései.** Bukarestből jelentik: A belügyminisztérium költségvetése elkészült és rövid időn belül elkészülnek a többi minisztériumok költségvetései is. A belügyminisztériumban egyébként a jövő héten folytatják a prefektus-értekezleteket. Ezuttal a bukovinai és a regáti prefektusok értekezlete kerül sorra.

Hirdessen az Uj Keletben

kezdődtek meg, ahonnan átterjedtek a központi egyetemre is.

A zavargások természetesen az ismert recipe szerint, zsidóveréssel kezdődtek.

Ugy a műegyetemen, mint a központi egyetemen az ifjuság egynehány zsidókinézésű fiatalembert botokkal támadott meg és súlyosan inzultált. Az inzultálások közben hangos kifakadások hallatszottak a numerusz klauzusz eltörlése ellen, úgy hogy az egyetemek vezetősége rendeletet adott ki, hogy minden, az egyetemre belépő egyént igazoltatni kell, ne hogy idegenek is befurakodhassanak az egyetemek falai közé s ott a rendet megzavarják.

A fajvédő ifjuság vezetői ma délutánra nagy diákgyűlést hívtak össze, amelyen határozati javaslatot fognak elfogadni, melyben tiltakozásukat fogják kifejezni a numerusz klauzusz eltörlése ellen.

* **Megjelent az „Uj Divat“** novemberi száma a következő teljesen ingyenes mellékletekkel: két darab francia szabásmintaiv, irodalmi melléklet, művészeti divatképek stb. stb. Egyes szám ára 25 lej, kapható könyvkereskedésekben és újságárúsióknál. **Az egyetlen párisi magyarnyelvű divatlap.** Romániát meghívott: Ig. Hertz Bucuresti, Calea Victoriei 5.

Pianinó

Vadonatuj, kitűnő hangu keresztthuros, fémszerkezetű, igen olcsó árban sürgősen eladó.

ROSENBERG zongoraraktaár, CLUJ Calea Victoriei No 5

A reuma nem gyógyíthatatlan betegség! Tegyen kísérletet a világhírű „Kastanin“ bedörzsolóval és meg fogja látni, hogy reuma, csusz, köszvény, hüléses fájdalom stb. azonnal megszűnik. — **1 üveg ára 100 lei.** — 4 üveg rendelésnél a portót nem számítjuk fel. Kapható minden nagyobb gyógyszerárban. — Főraktár: **Dr. Biró gyógyszerár, Cluj, Piața Unirii**

Hölgyeim! 5000 drb.

filcz-kalap

a legújabb bécsi formákban 200 leitől kerül eladásra. A legdrágább azonban csak

280 lei.

CARMEN

kalapszalon, Cluj, Cal. Victoriei 4. (Kossuth L.)

Küldjön be 70 leit

készpénzben vagy bélyegben az UJ KELET könyvosztályához és portómentesen kap **12 drb. zsidótárgy zeneművet,** melynek bolti ára 150 lej.

Hatikvah. Der Fodim. Der Schikur. A Dудele. Fischelach Kojfen. Schirej Hamisrach (népdal gyűjtemény). Tief in Weldele. Das Heilige Rikud'l. Chesbojn Zedek. Klipp-Klapp. Ja chaj Lili. Schirej Hamisrach.

SPORT

A CFR vezet a kolozsvári bajnokságban

Vasárnapi sporteredmények

(Cluj-Kolozsvár, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az őszi bajnokság eddig lezajlott mérkőzései közül talán a tegnapi délutáni forduló volt a legérdekesebbek. A nap legnagyobb meglepetése az RMS győzelme volt, amelyet a KAC felett aratott. A KAC ma Kolozsvárnak legkiválóbb csapata és csak indiszpozíciójának, valamint az RMS lelkes járéknak tudható be veresége. A Romania minimális győzelme a sokkal kisebb játékerőt képviselő Academia fölött azt látszik igazolni, hogy a csapat belső válsággal küzd, amely akadályokat gördít az együttes játékerőjének kihasználása elé. Ugyancsak nagy meglepetést keltett a KMSC veresége a CFR-től annál is inkább, mivel az utóbbi időben a munkáscsapat azt a látszatot keltette, mintha a legnagyobb esélyekkel nézne a bajnokság első helyének elnyerése elé, a CFR rutinos játékkal átvágtatva számításait.

Romania—Academia 1:0 (0:0). Bajnoki. Biró Jakobi. Romania: Lazar dr., Docu, Chifor, Salvan, Horincas, Barbier, Gal, Abrudan, Cipcigan, Novac. Academia: Buga, Vlad, Dobra, Heidt, Balint, Cenan, Bardoi, Bekes, Coborzean, Muresan, Baci. A Romania tiz emberrel küzdött végig a mérkőzést, amelyet csak a legnagyobb erőfeszítések árán tudott a maga javára eldönteni a fűgőn és lelkesen dolgozó Academiaval szemben. A Romániának különösen a védőme végzett nehéz munkát, mivel az Academia sokat és veszélyesen támadott. A győztes gólt Abrudan rugta a II. féldő 16. percében. A gól vitára adott alkalmat, mert többen azt állították, hogy a labda nem jutott túl a gólvonalon.

RMS—KAC 1:0 (0:0). Bajnoki. Biró: Bagyula. A favoritként induló KAC hatalmas csalódást keltett. A KAC játékosai a szokottnál jóval kevesebbet nyújtottak. Ezzel szemben az RMS meglepően erős játékot produkált és kombinációi zavarok hozták az ellenfél együttesét. A KAC-nak volt ugyan egynehány veszélyes támadása, azonban a RMS bizonyult erősebbnek s így győzelme is megérdemelt. Rakitovszki két hatalmas bombalövése kapufát ér. Ez lett a sorsa Krishoffer egyik szabadrugásának is. A mérkőzés egyetlen és győztes gólját Czinczár rugta, aki a KAC védelmét kicselezve, védhetetlen gólt lőtt és ezzel két értékes pontot szerzett csapatának. A KAC-ból Raki, az RMS-ből Foris tűnt ki.

CFR—KMSC 1:0 (0:0). Bajnoki. Biró Goldstein. A vasutasok csak a szerencsének köszönheték győzelmüket. A munkáscsapat egységesebb játékot produkált, összjátéka meglepett, de a vasutasok rámenősebbek, gyorsabbak, határozottabbak. A győztes gólt Kronstädter rugta tizenegyesből a második féldő 35. ik percében.

A bajnokság állása

	játszott	győzött	eldöntetlen	vesztett	adott gólt	kapott gólt	pontszám
1. CFR	4	3	1	—	5	2	7
2. KMSC	3	2	—	1	9	5	4
3. Romania	2	1	1	—	3	2	3
4. RMS	4	1	1	2	6	9	3
5. KAC	2	1	—	1	1	1	2
6. Haggibbor	3	—	1	2	3	7	1
7. Academia	2	—	—	2	—	1	—

A Haggibbor birkozó- és tornaversenye. A Haggibbor torna- és birkozó-szakosztálya tegnapi délután 6 órai kezdettel fényesen sikerült házi ünnepélyt rendezett a református gimnázium tornatermében. A kitűnően összeválogatott program minden egyes száma kiváló sportelvezetést nyújtott a szépszámban összegyűlt közönségnek. A birkozók nagyszerű technikájukkal, a tornászok pedig pompás ló, nyújtó, korlát és parterre mutatványaikkal tették nívósá a sportünnepélyt. A légsúlyban Horváth, pehelysúlyban Györkös, könnyűsúlyban Vigh s a középsúlyban Zavoján voltak a győztesek. A rendezésért Edelstein Manó érdemel dicséretet.

Rád

Arad. A Darázs. Az lövi, a II. f egyesből eg kiakuzatlan

Gloria bíró Kubik. eldöntetlen AAC—O az AAC rés az Olimpia Petrozs bajnoki, bi Marosva bajnoki.

Brassó. bíró Jianu 4:1 (3:0).

Coltea Góllövők H pia), Török

Nagyvá noki, bíró (2), Székely az amatőrök

Bukare bajnoki, bir

Nagysz noki. A kö félbeszakad

NSE—U Temesv

bajnoki, bir góljait Sep

Posák lötte Banatul-Kinizsi-Keller.

Resica. bíró Murgu

Budape

Hungáriana

gőgy Ortha sértült és k Czétyeni lö

35. percben sérülése ut

percében S kiviszik a

percében a Ferenc Kispest Szomb Miskol

A bu A B

1. Ferenc

2. Sabári

3. Ujpest

4. Nemze

5. III. ke

6. Kispes

7. Bástya

8. Attila

9. Budai

10. Vasas

11. Hunga

12. Boeske

Csehs

ból jelent

válogatott

mérkőzésn

válogatott

mérkőzés

bát törte.

LIED

Lepag

Re

a világ

Targu-

Rádió EDISON-nál alkatrészek EDISON-nál

Vidéki eredmények:

Arad. ATE—AMTE 1:1 (1:0) bajnoki, bíró Darázs. Az első gólt a 8. percben Tóth ATE lövi, a II. félidő 10. percében Gencsy tizenegyesből egyenlít. Az AMTE egy tizenegyeset kiaknáztatlanul hagyott.

Gloria CFR—Voința 3:3 (2:1), bajnoki, bíró Kubik. A másodosztályból felkerült Voința eldöntetlenje nagy meglepetés.

AAC—Olimpia 4:2 (3:1), bajnoki. Góllövők az AAC részéről Hajdu, Gellow (2) és Singer, az Olimpia részéről Varjassy és Kovács.

Petrozsény. CAMP—Minerul 1:1 (0:1), bajnoki, bíró Sebesan.

Marosvásárhely. Maros—MSE 1:0 (0:0), bajnoki.

Brassó. Brasovia—CFR 1:1 (1:1), bajnoki, bíró Jiann. Brasovia komb.—Repülőgépgyár 4:1 (3:0).

Coltea—Olimpia 5:3 (1:2), bajnoki, bíró Suciu. Góllövők Hönigsberg, Renner és Beusch (Olimpia), Török és Auer II. (4) Coltea.

Nagyvárad. NAC—Amatőr 6:1 (3:0), bajnoki, bíró Balogh. Góllövők Ströck (2), Rónai (2), Székely és Wittenberg a NAC, Máthé (2) az amatőrök részéről.

Bukarest. Olimpia—Juventus 2:0 (2:0), bajnoki, bíró Radulescu.

Nagyszeben. HTV—Soimii 3:2 (2:0), bajnoki. A közönség zajongása miatt a mérkőzés félbeszakadt.

NSE—Unicea 2:0 (0:0), bajnoki.

Temesvár. Politehnica—TAC 4:1 (0:1), bajnoki, bíró Vatiuanu Sabiu. A műgyetemek góljait Sepi II. (2) és Chiroi (2), a TAC-ét Posák lötték.

Banatol—Rapid 2:1 (2:1), bajnoki, bíró Löbl.

Kinizsi—TMTE 6:0 (2:0), barátságos, bíró Keller.

Resica. UDR—Kadima 2:0 (0:0), bajnoki, bíró Murgu.

Külföldi eredmények:

Budapest. Nemzeti—Hungária 3:2 (2:1). A Hungáriának mentségéül szolgál a vereségre, hogy Orth már az első félidő 35. percében megsérült és kiállt. A vezetőgólt a 9. percben Czétényi lövi, a 12. percben Orth egyenlít. A 35. percben újból Czétényi szerzi meg Orth sérülése után a vezetést. A második félidő 10. percében Skvarek egyenlít, majd megsérül és kiviszik a pályáról. A győztes gólt a félidő 19. percében a most szerződötett Kautsky lötte.

Ferencváros—Vasas 2:1 (0:0),
Kispest—Budai 3:2 (1:0).

Szombathely. Sabaria—Bástya 2:1 (2:1),
Miskolc. Ujpest—Attila 3:0 (2:0).

A budapesti ligabajnokság állása

A Hungária az utolsóelőtti helyen

1. Ferencváros	7	7	—	21:5	14
2. Sabaria	6	5	1	18:6	11
3. Ujpest	6	3	1	11:5	7
4. Nemzeti	6	3	—	10:10	5
5. III. ker.	5	2	1	10:9	6
6. Kispest	6	2	1	14:16	4
7. Bástya	6	2	1	9:13	5
8. Attila	6	2	—	4:10:15	5
9. Budai 33	5	2	—	3:9	4
10. Vasas	7	1	1	13:20	3
11. Hungária	5	1	1	9:14	3
12. Bocskay	4	—	3	6:12	3

Csehszlovákia—Olaszország 2:2. Prágából jelentik: Ma tartották meg a cseh—olasz válogatott mérkőzést az Európa-kupáért. A mérkőzésnek külön érdekessége, hogy mindkét válogatott csapat ebben az évben veretlen. A mérkőzésen Podrazil, a csehek jobbszélsője lábát törte.

MENDELSSOH:

LIEDEROHNE WORTE

Zongorára 80 lei.

Lepage zeneműosztály, Cluj

Remington modell 92 és PORTABLE
a világ legjobb írógépei. Révész Ernő,
Targu-Mures. Kérjen ajánlatot!

Közgazdaság

A svájci tőkének a nacionalizálás elleni harca heverteti parlagon a bihari bauxittelepeket.

Teljes alaptőkéjét elveszítette a neuhauseni Aluminium Industrie A. G. romániai vállalata

(Cluj-Kolozsvár, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány hónappal ezelőtt, amikor létrejött a nemzetközi alumíniumkartell, Erdélyben és általában romániai gazdasági körökben sok szó esett az óriási kiterjedésű bihari megyei bauxittelepekről, amelyek az alumíniumkereslet állandó növekedése ellenére évek óta parlagon hevernek. A bihari bauxittelepekre a svájci Aluminium Industrie A. G. Neuhausen cégnek van concessziója és ugyanez a konszern termeli ki jelenleg a dunántúli bauxitbányákat, amelyek révén horribilis nyereséget ér el évről-évre a magas árak következtében. A tröszt, hogy a világi piaci árakat le ne szorítsa, eddig minden akciót elhárított, amely a bihari telepek feltárását célozta.

A svájciaknak Bukarestben vállalatuk is van, a „Bauxita“ S. A. R. pentru exploatarea bauxitei si aluminiului céggel, amely hihetetlen nehézségekkel küzd, mert a folyamatban levő minimális üzem folytatására sem rendelkezik megfelelő tőkével. A svájci csoport, amelynek abszolút részvénymajoritása van, arra

hivatkozik, hogy nem investálhat újabb tőkét a vállalatba, amíg annak már évek óta húzódo nacionalizálási ügye nem nyer szempontjainak megfelelő elintéztést. A vállalat emiatt teljesen elvesztette 3 milliós alaptőkéjét.

Az 1926. évi mérleg csak 977644 lej deficitet mutat ki ugyan, ez azonban még 1925. évi veszteség, amely tavaly év végéig 1.460621 lejre gyarapodott. De ez az összeg is csak a bauxit kitermelésével szenvedett veszteséget mutatja, mert a különféle költségekkel, adókkal és lakbérékkel együtt az effektív deficit 1926-ban 2 millió 667094 lej volt. Ehhez hozzászámítva az 1925. évi 977644 lejes deficitet, a Bauxita-cég teljes alaptőkéjén kívül 644738 lejt fizetett rá az üzemére. A vállalatnak így likvidálnia kellene, de ennek elkerülésére az Aluminium Industrie A. G. Neuhausen a 2 millió 667094 lejes tételt magára vállalta és így szerepel a Bauxita mérlegében csak 977644 lejt deficit. Ebből arra lehet következtetni, hogy a svájciaknak mégis van valami szándékuk a bihari bauxittelepekkel.

Mezőgazdasági jelentés Marosmegyéből. Hivatalos kimutatás szerint Marosmegyében ebben az évben 41.680 hold területen 4160 vagon tengerit vetettek: A termés 800—1000 kg. volt holdanként. A cukorrépatermés 16 ezer vagonot eredményezett. Szőlőt 800 holdon ültettek, de a termés nagyrészt elverte a jég. Az állatállomány helyzete, mint általában Erdélyben, kielégítő. A szarvasmarhaállomány 2000, a loállomány 1500 darabban gyarapodott, ezzel szemben a juhállomány lényegesen visszaesett a különböző betegségek miatt. A jelenlegi állomány 60.000 darab.

Gyümölcsfákkal fásítják be a főbb országutakat. A közmunkaugyi minisztérium elhatározta, hogy erőteljes akciót kezd annak érdekében, hogy a fővonalakon fekvő országutakat gyümölcsfákkal szegélyezzék, mint ahogy

külföldön szokás. Az utépítési programmal kapcsolatosan egyébként a kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy az országutakat gránitkövekkel köveztesse ki ezután. Erre vonatkozólag a munkaügyi minisztérium már ajánlatot kapott egy cégtől, amely erre a célra speciális gépeket is felajánlott. A minisztérium jövő évi költségvetésébe nagyon tekintélyes összegeket vettek fel egy a meglévő utak rendbehozatalára, mint új utak építésére. Jelentős tétellel szerepel a mővidéken tervbe vett új utak megépítése.

Iparpártolási kedvezmény. Az október 22-én megjelent 235. számú „Monitorul Oficial”-ban közzétett minisztertanácsi határozat értelmében Holländer Károly remesvári Hidraecetgyára megkapta az iparpártolási törvényben biztosított kedvezményeket.

Tőzsde

A piac lanyha, üzlettelen.

Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. jelentése	Valutapiac 1927 október 24 (Rador)									
	Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
			nyitár	zárlat						
Zürich	3115—3120				491 1/2	3115	11025	13665	65090	192920
Newyork	16075—16125	51837	51837	252587	252537	2547	161	57150	70820	3375
London	786—787	203525	2035	2035	2035	12410	787	27842	345070	16443
Páris	635—640	2834	2834	139 1/4	884	635	2245	278 1/2	13254	39262
Milano	885—890	1536	1536	—	478	169320	209880	—	—	296 1/2
Prága	478—480	9067 1/2	9067 1/2	—	2810	—	12392	59037	—	—
Budapest	2820—2830	918 1/4	918 1/4	—	283	1006 1/2	12474	5945 1/2	175	—
Belgrád	—	32 1/2	322	—	1585	—	355	44025	21	62 1/2
Bukarest	—	58 1/2	58 1/2	—	1780	6410	7941	37870	—	—
Varsó	—	731780	7320	—	2280	8067 1/2	—	47640	—	—
Bécs	2270—2280	12380	12380	—	3855	13652	16916	8058	—	—
Berlin	3850—3860	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Száz lej árfolyama: Zürich-utó. 322 Páris 1585, Budapest 355 Bécs 44025 Prága 21.

Látszerészeti cikkek

szakszerű kivitelben a legolcsóbbtól a legfinomabbig

Kun Mátyás Fiai

1864. óta fenálló üzletében, Cluj, Calea Victoriei 2. szám

APROHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alakításokért 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Ajánlok higiénikus kezeléssel Erdélyszerte elismert, a nagyvárad Rabbínatus által ellátott hechscherrel, frissen olvasztott **ארטה. כשר libazsirt, bőrt, hájat és füstölthust**, a legolcsóbb árban. Francó. Friedmann **Sámuel, Oradea, Str. Cuza Voda No 6.**

Eperjes-uccai tizenegy számú ház eladó. Megtekinthető délután 3 és 5 között.

Mindennap friss, elsőrendű minőségű

bivalytejet

kaphat Schwartz Ignác tejtüzemében. Calea Decembal (Rudolf-ut) 36.

Ha **Brassóban** jól akar étkezni, keressen fel az ujonnan megnyitott **ארטה. כשר** **éttermemet.** Pártfogást kér **ROSENBAUM** Kórház-u. 18.

Egy csinosan butorított szobához intelligens lakótársnőt keresek nov. 1-ére. Ugyanott jó házi-koszt kapható. Értekezni Széchenyi-tér 13. (Bodega)

Autogarage és seifferszálló megnyitott Targu-Mures. Gh. Traian (v. Baross Gábor-u.) 7. sz. Agrár bank mellett. — Benzín, olaj- és üzemanyag kapható. Fűtött garage. Studebacher-autó képviselet

Egy 45 literes rezüst eladó. Karolina-tér 1. fsz.

Értesítés. Tisztelettel értesitem a helyi és vidéki megrendelőimet, hogy őszi és téli valódi **angol szövet** különlegességeim beérkeztek. — Tisztelettel **JACOBS SAMSON** eroitor de Universitatii 2. (v. Egyetem-u.) Telefon 981 sz.

Pályázati felhívás.

A cluj Zsidó Kórház-Egyesület igazgatósága az egyesületnél szervizendő **titkari állásra**

nyilvános pályázatot hirdet. Pályázni szándékozók felhívattak, hogy ajánlataikat igényeik megjelölésével f. évi november hó 3-ának d. e. 12 órájáig dr. Sebestyén József ügyvezető emök irodájába (Cluj, Piata Unirii No 20.) adják be.

בית מחרי אשר להשיג תמיד במקרה הוול כל מיני פרים חדשים גם יונים שים משניות חוקים חומשים, נ"ך, ספרו מוסר השכלה וכדומה, גארטלין, קאפליך, ציצית, מוזות, תפילין, ספרו תורות וכל המינים השייכים למסחר זה בתר תורה, ידן, מגורת להנחה של כסף וזהב טהור, חלפים ואבני השחזה וכו' שליתים גדולים וקטנים פארקוק צו פארברוקס פרייווען. רשימתו המכילה לערך 3000 פרים שונים בכל מקצועות התורה והחכמה אשלה בערך 25 לעי Daniel Sternfeld Librarie, Cernăuți.

10 könyv: 2 könyv araért!
Jean Sarment: Az árnyhalász 80 Lei
Szomoró Dezső: Az élet diadala 80 "
Ben Ami: Európától-Ázsiáig 100 "
Mendele Moicher szfurim:.....80 "

Ön pedig ezeken kívül még 6 könyvet vehet 150 Lejért

ha megveszi az Uj Kelet könyvsztálya roshasanai olcsó könyvesportját, mely a következő könyvekből áll:

Jean Sarment: Az árnyhalász
Ben Ami: Európától Ázsiáig
Lassale végzetes szerelmei
Szabó Imre, A házmesterlány
Zola: Madeleine Ferat
Jack London: Az Istenek kacagnak
Ormos Ede: Mi okozta Magyarország szétbomlását
Hátszegi Ernő: Olvastam a csillagokban
Mendele Moicher Szfurim: A szanta Fiska
Szomoró Dezső: Az élet diadala.

A kedvezményes könyvesport ára **150 lei** (és portó) az Uj Kelet könyvsztályában kapható. Ünnepi ajándéknak a könyvesport vevői között **5 értékes könyvajándékot sorsol ki** az Uj Kelet könyvsztálya

Szőlőoltványok amerikai sima és gyökeres vesszők legjobban és **garantált fajtisztán** kaphatók **Caspari Fr.-nél, Medgyesen, jud. Tarnava-mare.** Árjegyzék kívánatra

Kottát bármilyet óhaj t. azonnal megkaphatja **legolcsóbban Király J.** zeneműkereskedésében — Főter 15. szám

SZINHÁZ - MŰVÉSZE

MAGYAR SZINHÁZ Heti műsor

Kedd: Hamlet. (Napi bérlet 13 szám. C. Sorozatszám 75.)
Szerda: Oroszország (Bérletszünetben, Poor Lili, Janovics Jenő, Táray föllépésével, Sorozat 76)
Csütörtök: Fecskefészek (Az Orlov szerzőjének legújabb darabja, operetteujdonság, először, Kolbay Ildikóval, László Andorral, Ihász Aladárral. — Premierbérlet 11 szám, Sorozat 77)
Péntek: Fecskefészek (Napibérlet 13 szám A, Sorozatszám 78)
Szombat d. u. fél 4-kor: A cigány (Harmadik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal, Mende Kláival, István föllépésével, Bevezető előadást tart Rácz József, Sorozat 79)
Szombat este fél 9-kor: Fecskefészek (3-adszor, Napibérlet 13 szám B, Sorozat 80)
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Alexandra (Operetteujdonság 19-edszer, Kolbay Ildikóval, Mende Kláival, László Andorral, Ihász Aladárral, olcsó helyárakkal, Sorozatszám 81)
Vasárnap 6-kor: Uraim csak egymásután! (Francia bohózat, csak felnőttek számára, rendező helyárakkal, sorozat 82)
Vasárnap háromnegyed 9-kor: Fecskefészek (Bérletszünet, Sorozat 84)
Hétfő: Fecskefészek (Napibérlet 13 szám, C, sorozatszám 84)

A színházi iroda közleményei

Fecskefészek. Granichtäden új operettjének a Fecskefészeknek bemutatójára készül a Magyar Színház operettegyüttese. Csütörtökön este lesz a premierje ennek a nagy sikert aratott operettnak, mely bécsből indult karrierjére és Budapesten is a Király Színházban hatalmas sikert aratott. Izsó Miklós rendezése mellett folynak a próbák a Fecskefészekből, melyről az a vélemény, hogy a három kislány óta nem volt ilyen szépen felépített operettlibrettó operettszínpadon. Muzsikája a legjobb márkájú: Granichtäden, az Orlov Szerzője írta és az érzelmes muzsikát nemokára egész Kolozsvár fogja dudolni. Kolbay Ildikó, László Andor, Ihász Aladár játszik a vezetőszerepeket.
Oroszország. Alfred Neumannak Kolozsvárt is hatalmas sikert aratott drámáját játsza a Színház szerdán este Janovics Jenő, Poór Lilivel, Tárayval, Keményvel, Mihályfival, Tóth Elekkel, Lantossal, Réthelyvel a vezetőszerepekben. A Régi Oroszországnak ezt az előadását bérletszünetben tartja meg a színház.

Nyulször- és filc-kalapok új kreációk legolcsóbban kaphatók az **"IDEAL"-ban** C. Reg. Ferd. No 8. (Wesselényi - ucca)

? Tudja ön OPTIMAX? mi az

Kapható a gyógyszerárakban. Vezérképvislet: „Várta” gyógyszerári kellekek vállalaia Cluj, Calea Regele Ferdinand No 79.

Az ország legdusabban felszerelt rövid-, nürnbergi-, diszmü- és **jatekaru nagykereskedese.**

T. viszonteladók! Mielőtt **jatekaru és karácsonyfadisz** szükségleteiket beszereznék, ne mulasszák el megtekinteni óriási választéku raktárainkat. — Tisztelettel: **Nussbaum Testvérek** Targu-Mures - Marosvásárhely

Szerkesztősejt...
Kolozsvár...
Telefo...
Szerk. és k...
1927 októbe...
Leta...
el...
„hir...
a...
(Cluj-Kol tudósítójától.)
tett a kormá...
alapján Man...
mány volt p...
Predeal közö...
ták és Bukar...
szóló hivatal...
ményéből m...
tásra Manoil...
adott alkalma...
Ügyvárszil...
ter letartozta...
ügyre, mert...
A rob
Két nap...
megfogalmaz...
a közvélemén...
lapok még m...
levegőben, de...
sajtó megére...
látszólag egy...
lévő, de még...
már előre ve...
tikai letartoz...
Tegnapelő...
rette a sajtó...
közölkék az...
rendeletére le...
nemzeti para...
tatea" számo...
ciójáról, a t...
közlésével, h...
lévő kérdés...
kódési ajánla...
toknak.
E hírrel...
azt a tény...
miniszter lap...
jelenni, jelé...
zött összefü...
hogy
a lap me...
a belügy...
valószínű...
A többi lap...
amikor a „C...
kesztőség t...
szerkesztőség...
Bukarest re...
kasznitetre...
munkatársak...
A tegnap...
sejtések jeg...
délután félt...
betegem fekv...
egy órakor...
hogy a kor...
király és az...
A minisz...
jelent meg...
tanácsról ir...
tanácskozási